

SZJUTU KONF

Színháztudományi Konferencia

2017. november 11.

PROGRAM

NOVEMBER 11. SZOMBAT

10.45

MEGNYITÓ

SZEKCIÓVEZETŐ: SCHULLER GABRIELLA

11.00 **ANTAL KLAUDIA** *Dokumentumszínház mint közösségi színház*

11.30 **PANDUR PETRA** *Elbeszél és újrajátszott történelem – Papp András–Térey János: Kazamaták*

12.00 **DOMA PETRA** *A Nóra és az Otthon első színpadi adaptációi Japánban*

12.30

EBÉDSZÜNET

SZEKCIÓVEZETŐ: DARIDA VERONIKA

14.00 **ZÁVADA PÉTER** *Husserl és az epoché színpada*

14.30 **ANTAL-BACSÓ BORBÁLA** *Százarcú Bábszínház – Szegény Dzsoni és Árnika tárgyakra, bábokra és egy színészre*

15.00 **BÍRÓ ÁRPÁD LEVENTE** *Felnőttszínházi rendezők a nagyváradi Állami Bábszínház színpadán az 1960-as években*

15.30

SZÜNET

SZEKCIÓVEZETŐ: DERES KORNÉLIA

15.45 **BÍRÓ ÁRPÁD LEVENTE** *Kulturális nevelési tevékenységek színházi marketing-kommunikációs kontextusban*

16.15 **BOGYA TÍMEA ÉVA – SORBÁN CSENGE** *Aiszkhülosztól Genndy Tartakovsky-ig*

16.45 **CZENKLI DORKA** *Gaal Erzsébet az avantgárd színház zabolátlan egyénisége*

17.15 **FEKETE ÁGNES** *Ruszt József színészpedagógiája*

SZEKCIÓVEZETŐ: SCHULLER GABRIELLA

ANTAL KLAUDIA (PTE BTK IRODALOMTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA, SZÍNHÁZELMÉLET SPECIALIZÁCIÓ, PhD II.)

Dokumentumszínház mint közösségi színház

Kelemen Kristóf *Miközben ezt a címet olvassák, mi magukról beszélünk* című dokumentumszínházi előadásának kiindulópontját egy legendás, Peter Handke *Közönséggyalázás* című darabját bemutató 1969-es színészvizsga adja, melyről az akkori tanszékvezető, Ádám Ottó feldúltan távozott: a félbeszakadt előadás után a színészek azt hitték, hogy ezzel nem csupán a tanulmányaik, hanem a színészi karrierük is véget ért. Az eset csupán ugródeszkeként szolgál a *Miközben...* alkotói számára, hogy a jelenlegi fiatalok küzdelmeiről, pályakezdési nehézségeiről, az egyetemi rendszerről, a megélhetési problémákról és a színházi szakmára jellemző generációs szakadékról beszéljenek. Előadásomban Kelemen Kristóf rendezéséből kiindulva azt a kérdést fogom körbejárni, hogy milyen esetben működhet a dokumentumszínház közösségi színházként és ennek következtében miként válik politikussá.

PANDUR PETRA (PTE BTK IRODALOMTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA, SZÍNHÁZELMÉLET SPECIALIZÁCIÓ, ABSZOLVÁLT)

Elbeszél és újrarájátzott történelem

Papp András – Térey János: Kazamaták

Előadásomban az 1956-os események színházi és drámairodalmi reprezentációinak egyik meghatározó példáját, Papp András és Térey János *Kazamaták* című drámáját és annak Gothár Péter-féle feldolgozását vizsgálom. A *Kazamaták* 2006-os megjelenése és bemutatása a magyar színházi műltfeldolgozás rendkívül fontos pillanata: ez ugyanis az egyik első olyan színpadi mű a rendszerváltás után, amely egyfelől közvetlenül tematizálja az 1956-os eseményeket, másfelől eltávolodik a legendaképző, heroizáló forradalmi narratíváktól, finoman reflektálva az '56-értelmezések sokféleségére is. Előadásomban a dráma és a Gothár-rendezés történelemszemléletének, emlékezőtechnikájának, múlthoz való viszonyának feltárására törekszem. S mindeközben reflektálok arra is, hogy az említett szempontok alapján milyen hasonlóságok, illetve különbségek figyelhetők meg a *Kazamaták*, valamint a Mohácsi testvérek és Kovács Márton ugyancsak 2006-ban bemutatott *56 06/ örült lélek vert badak* című előadásszövege között.

A Nóra és az Otthon első színpadi adaptációi Japánban

Az 1868-as Meiji-restaurációt és országnyitást követően a nyugati kultúra beáramlásának hatására a hagyományos japán színház válságba került, s reagálnia kellett az új kihívásokra. Világosan megfigyelhető az a folyamat, melynek során a japán színház először csupán „alapanyagként” használta fel többek között Shakespeare műveit, majd megjelent az igény, hogy az átiratok mellett az eredeti nyugati drámákat is színpadra állítsák. 1909-ben alakult meg Tokióban a Waseda Egyetemen az Irodalmi Társaság Színházi kutatóintézet, mely céljaul tűzte ki a nyugati értelemben vett modern és naturalista színház meghonosítását Japánban. A társaság két alapítójának nevéhez köthető Ibsen *Nórájának* és Sudermann *Otthon* című drámájának első színpadi bemutatója a szigetországban. Tekintve az előzmények „japanizált” adaptációit, felmerül a kérdés, hogy milyen mértékben számítottak ezek az előadások japánnak illetve nyugatinak. Sikerült-e a drámában leírtaknak megfelelően bemutatni ezeket a produkciókat? Előadásomban, amellett, hogy néhány példa erejéig bemutatom a „japanizált” előadásokat és azok átírásait, részletesebben vizsgálom az *Otthon* című előadást, melyet bemutatója után betiltottak, mivel mondanivalója nem volt összhangban a japán, konfuciusus értékeken nyugvó elvekkel, s csupán egy jelenet hozzáírásával engedélyezték a további előadások játszását.

SZEKCIÓVEZETŐ: DARIDA VERONIKA

ZÁVADA PÉTER (ELTE, FILOZÓFIATUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA, ESZTÉTIKA DOKTORI PROGRAM, PhD II.)

Husserl és az epoché színpada

Husserl nyomán úgy is elgondolhatjuk a fenomenológiai zárójelbe tételt (epoché), hogy hasonló a színpadon történetek befogadásához, amennyiben a tárgy, amire a nézés irányul átmenetileg felszabadul a kötelék alól, mely szerint mint valóságos, objektíve létező tárgy tételeződik. Coleridge-dzsel szólva ez a hitetlenség felfüggesztése. Husserl 1905 és 1918 között keletkezett szövegeiben több helyütt utal arra az analógiára, mely szerint a színházi nézés, természetét tekintve, párhuzamba állítható a fenomenológiai figyelemmel. Míg azonban Husserl a színházat mint a fenomenológiai beállítódás metaforáját használja, előadásomban arra a kérdésre próbálok meg választ adni, hogy észlelhető-e a színházi keretezésen belül zajló kép, test vagy esemény a fenomenológiai figyelem kitüntetett helyeként, azaz létezhet-e speciálisan fenomenológiai színház.

ANTAL-BACSÓ BORBÁLA (KRE BTK, SZÍNHÁZTUDOMÁNY MA. VÉGZETT HALLGATÓ)

Százarvú Bábszínpad

Szegény Dzsoni és Árnika *tárgyakra, bábokra és egy színészre*

Lázár Ervin *Szegény Dzsoni és Árnika* című meséje a szeretet és az összetartozás története, melyből Pájer Alma Virág szóló bábprodukciót készített. Hogyan adaptálható a mese bábszínpadra? Hogyan adaptálható egyetlen színészre? Hogyan jelenít meg egyetlen színésznő hőst, hősnőt, királyt, boszorkányt és focicsapatot? Ezekre a kérdésekre, valamint arra keresem a választ, hova helyeződnek a történet hangsúlyai egyetlen színész(nő) előadásában.

BÍRÓ ÁRPÁD LEVENTE (PARTIUMI KERESZTÉNY EGYETEM, NAGYVÁRAD, TÖBBNYELVŰSÉG ÉS MULTIKULTURALITÁS MA I.)

Felnőttszínházi rendezők a nagyváradi Állami Bábszínház színpadán az 1960-as években

Az 1960-as években csaknem egy tucat olyan előadást vitt színre a nagyváradi Állami Bábszínház magyar társulata, amelyeket elismert felnőttszínházi alkotók jegyeztek. Fux Pál választása, hogy az együttes hivatásos színházi rendezőkkel dolgozzon együtt, több szempontból is gesztusértékű. Egyrészt, az Állami Színház elismert művészeinek alkalmazása az ötvenes években tapasztalt aranykor visszaállítására tett kísérletként értelmezhető, mindazonáltal lehetőséget teremt arra, hogy a hatóságok által perifériára ítélt társulat, a két előadóművészeti műfaj közeledése révén, ismét bekerüljön a köztudatba. A csaknem egy tucat előadás sajtóbeszámolóinak tanulsága ugyanakkor az erdélyi művészi bábjátás professzionalizálódási folyamatának fontos hiányosságára mutat rá, és a szakképesítés szükségességére hívja fel a figyelmet.

SZEKCIÓVEZETŐ: DERES KORNÉLIA

BÍRÓ ÁRPÁD LEVENTE (BBTE POLITIKA-, KÖZIGAZGATÁS- ÉS KOMMUNIKÁCIÓTUDOMÁNYI KAR, KOMMUNIKÁCIÓ, KÖZKAPCSOLATOK ÉS REKLÁM DOKTORI ISKOLA, PHD I.)

Kulturális nevelési tevékenységek színházi marketingkommunikációs kontextusban

A 2015-ös és 2016-os romániai Kulturális Barométer kutatások a fiatalok kulturális fogyasztásának ellentmondásos helyzetére irányítják a figyelmet: míg a fiatalok körében nő a különböző kulturális szolgáltatások iránti érdeklődés, addig a fidelizálás mozzanata elmarad. A szociológusok ezt a jelenséget alfabetizációnak nevezik, amely megnevezés magában foglalja a különböző kulturális intézmények marketingkommunikációs tevékenységeinek szükségszerű átgondolását. Milyen eszközök állnak egy színház rendelkezésére ahhoz, hogy a nevezett célcsoportokat fidelizálják? Hogyan használják az erdélyi magyar kulturális közintézmények a kulturális nevelés jellegzetes eszközeit? Milyen új kérdéseket vet fel ezen új menedzsmentfunkció kialakulása a színházi, múzeumi és koncertkommunikációban? Ezekre a kérdésekre keresi a választ kutatásom, amelynek alapvető problémafelvetéseit kívánom bemutatni előadásomban.

BOGYA TÍMEA ÉVA – SORBÁN CSENGE (BABEŞ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM, SZÍNHÁZ ÉS TELEVÍZIÓ KAR,
SZÍNHÁZTUDOMÁNY SZAK, BA III.)

Aiszküloisztól Genndy Tartakovsky-ig

A görög tragédiák olyan mítoszok feldolgozásai, melyek segítették az antik ember számára az élet és a társadalom megértését és elfogadását. Generációs történetek, melyek egyaránt tanítottak és szórakoztattak, a helyes és helytelen döntések, cselekedetek pontos elkülönítésével. Másfél évezreddel később a helyes és helytelen már megváltozott, a történetmesélés módozataival együtt. Funkciójukban a 2000-es évek televíziós rajzfilmsorozatai megegyeznek az antik tragédiákkal. Ahogy az antik tragédiák áthelyezik történetüket egy távolabbi múltba, úgy a rajzfilmek egy alternatív világot mutatnak. A történetek átpozicionálása egy másik valóságba egy lehetséges módszer a jelen leképezésére és magyarázására. Vizsgálatunk tárgya a jóslat születése, kontextusa, tartalma el- és befogadásának – dramaturgiájának változása Aiszküloisztól Genndy Tartakovsky-ig.

CZENKLI DORKA (PTE BTK IRODALOMTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA, SZÍNHÁZELMÉLET SPECIALIZÁCIÓ)

Gaal Erzsébet az avantgárd színház szaboltalan egyénisége

Gaal Erzsébet neve ma már legenda. Amatőrként kezdte pályáját, és lett az avantgárd színház egyik legfontosabb műhelye az Orfeo majd az abból létrejött Stúdió „K” nagy színésznője. Rendezői pályáját kísérletek útján, sajátos pedagógiai módszerének kialakítása, formanyelvének meghatározása útján kezdte, majd kőszínházi keretek között különös egyéniséggé vált. Előadásomban alkotói pályájának történetét ismertetve mutatom be az avantgárd színház történet egy meghatározó részét, valamint Gaál színházi jelenlétének attitűdjei értelemezésével fontosabb munkáit.

FEKETE ÁGNES (BABEŞ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM, SZÍNHÁZ ÉS TELEVÍZIÓ KAR, KORTÁRS SZÍNHÁZ,
SZÍNHÁZTUDOMÁNYOK, MA I.)

Ruszt József színészpedagógiája

A színházban talán nem is a bemutató, az előadások napja a legfontosabb esemény, sokkal inkább a tréningek és próbák során elért eredmények, egyéni felfedezések. Ruszt József nagyszerű színészpedagógusi érzéke már pályája kezdetén megmutatkozott. Előadásomban ezeket a – néha szinte laboratóriumi körülmények között folytatott – kutatásait kívánom áttekinteni, felderíteni, hogy megállapításai közül melyek azok, amelyek személyes színészi munkámban is alkalmazhatók.

Köszönetnyilvánítás

A konferencia szervezői ezúton mondanak köszönetet mindazon oktatóknak, hallgatóknak és a különböző intézmények dolgozóinak, akik tanácsaikkal, észrevételeikkel és útmutatásukkal segítették a program létrejöttét.

ELTE EÖTVÖS COLLEGIUM

 <https://www.facebook.com/szitukonf/>
szitukonf@gmail.com